

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1926 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om fortsatt utgivande av verket »Främmande grundlagar».

I en inom första kammaren väckt motion nr 3, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har herr *Reuterskiöld* hemställt,

»att riksdagen ville anslå medel, som efter hörande av riksgäldsfullmäktige utskottet behagade föreslå, till fortsatt utgivande av verket *Främmande grundlagar* i svensk översättning i enlighet med den plan, som legat till grund för tredje delen av verket; samt

att riksdagen ville uppdraga åt riksgäldsfullmäktige dels att ombesörja utgivningen dels att, när nytt band är färdigt, till riksdagen inkomma med de framställningar beträffande fortsättningen, vartill omständigheterna då må föranleda.»

Beträffande motiveringen tillåter utskottet sig att hänvisa till motionen.

Utskottet har ansett sig böra inhämta yttrande över motionen av fullmäktige i riksgäldskontoret; och hava fullmäktige med anledning härav i skrivelse den 16 nästlidna februari anfört följande:

»Frågan om förenämnda samlingsverk behandlades senast vid 1921 års riksdag. Anledningen därtill var närmast vissa av 1920 års statsrevisorer gjorda uttalanden, vari de funno starka skäl tala för att arbetet med verket tillsvidare uppsköttes; dock ansågo revisorerna, att den då under utgivning varande del, som skulle omfatta Nordamerikas förenta stater, borde fullföljas.

På grund härav infortrade fullmäktige yttrande från professor *Reuterskiöld* och licentiaten *Rinander* vilken utredning fullmäktige överlämnade till utskottet med skrivelse av den 10 februari 1921. Däri meddelades, att *Rinander* uppgjort en ny plan för verket i begränsad omfattning, med sex band i följande ordning:

- Band I: England med kolonier,
- Band II: Amerikas förenta stater,
- Band III: Norge, Danmark och Nederländerna,
- Band IV: Schweiz,
- Band V: Tyska stater,
- Band VI: Frankrike och Belgien.

Band V var då redan utgivet, och Band II väntades föreligga färdigt under år 1921. Vad anginge band III, anförde fullmäktige, att detsamma torde bliva av största intresset för riksdagen samt att förarbetena därå redan fortskridit långt, i följd varav fullmäktige förordade dess ut.

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 8 saml. 15 häft. (Nr 22—23.)

givande. Goda skäl syntes även föreligga för utgivning av banden I och IV, helst som vidlyftiga förarbeten redan utförts även för dem. De romanska länderna borde ej helt saknas, varför även band VI borde ingå i serien. Fullmäktige framlade emellertid ej något förslag beträffande dessa tre band, utan ansågo lämpligast, att förarbetena å dem tillsvidare avbrötes och att fullmäktige om ett eller annat år inkomme med ny framställning och slutligt förslag. Fullmäktige inskränkte sig sålunda till att hemställa om bemyndigande att efter den en gång fastställda planen utgiva band III, omfattande Danmark, Norge och Nederländerna.

Bankoutskottet förklarade sig anse den av fullmäktige föreslagna planen för ifrågavarande arbetes fortsättande ändamålsenlig och hade ej något att erinra mot densamma. Något särskilt bemyndigande för fullmäktige att utgiva band III ansågs emellertid vara överflödigt, enär fullmäktige tidigare erhållit uppdrag att låta utgiva samlingsverket i dess helhet. Däremot ansågo utskottet, att ett ytterligare fullföljande av arbetet borde underställas riksdagens prövning.

Vad utskottet sålunda uttalat lämnades av riksdagen utan erinran.

Utarbetandet av band III uppdrogs år 1922 åt licentiaten Rinander. Arbetet å detta band har tagit längre tid i anspråk än vad från början antogs, men är nu i det närmaste fullbordat och torde bandet snart utkomma från trycket. Fullmäktige hava sålunda hittills ej haft anledning förelägga riksdagen frågan om verkets eventuella fortsättande.

Då frågan nu åter upptagits genom herr Reuterskiölds motion, vilja fullmäktige för sin del uttala, att det måste vara gagneligt för de statsrättsliga och politiska studierna i vårt land, att en väl redigerad serie av främmande grundlagar finnes tillgänglig på svenskt språk. Till förmån för beslut om samlingsverkets fullföljande med åtminstone någon del kan därjämte anföras den omständigheten att, såsom motionären framhåller, en erfaren och synnerligen samvetsgrann utgivare nu torde stå till förfogande, vilket måhända icke bleve fallet, därest serien först om ett antal år skulle fortsättas.

Fullmäktige hava sökt utreda kostnaderna för utgivandet av en ytterligare del av samlingsverket och därvid inhämtat upplysningar av licentiaten Rinander. Denne, som närmast ifrågasatt, att den nya delen skulle behandla Frankrike och Belgien, har beräknat omfånget till 234 sidor, vilket sidantal naturligtvis kan komma att något överskridas. Tryckningskostnaderna för femton tryckark à 16 sidor (= 240 sidor) kunna efter nuvarande priser uppskattas till 2,500 kronor, diverse kostnader (inköp av nödig litteratur, maskinskrivning m. m.) till högst 500 kronor och utgivarehonoraret, utgående efter samma grunder som för den nu under arbete varande delen om Norge, Danmark och Nederländerna, till 6,000 kronor. Kostnaderna skulle sålunda inalles uppgå till c:a 9,000 kronor.

Slutligen vilja fullmäktige, vilka ej hava något att erinra mot att Frankrike och Belgien behandlas i det band, om vars utgivning nu närmast är fråga, framhålla önskvärdheten av att, för den händelse serien sedermera skulle ytterligare fortsättas, därpå följande del ägnas åt England.»

Utskottet. Då utskottet anser det vara till gagn för såväl riksdagen och dess arbete som ock de statsrättsliga och politiska studierna i vårt land, att ifrågavarande samlingsverk fullföljes, har utskottet funnit sig böra biträda förslaget att ytterligare en del därav nu utgives, omfattande Frankrike och

Belgien, och detta så mycket hellre som, enligt vad både motionären och fullmäktige framhålla, en erfaren och samvetsgrann utgivare alltjämt står till förfogande för ändamålet. Vid arbetets utförande torde böra följas den plan, som legat till grund för den snart färdiga delen III. Kostnaderna för den nu ifrågasatta delens utgivande hava enligt verkställda beräkningar uppskattats till omkring 9,000 kronor och lära böra bestridas av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus.

Beträffande verkets fortsatta utgivande förutsätter utskottet, att frågan härom underställes riksdagens prövning. Enligt 1912 års riksdags beslut skola de olika häftena av här ifrågavarande samlingsverk avgiftsfritt tillställas de riksdagens ledamöter, som härom framställa begäran, samt i övrigt till det antal exemplar, fullmäktige äga bestämma, hållas till försäljning till ett pris av en krona för varje häfte. Detta pris hava emellertid fullmäktige sedermera vid två särskilda tillfällen nödgats höja och synes det vid sådant förhållande böra överlämnas åt fullmäktige att bestämma försäljningspriset för den nu föreslagna delen av verket.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:3, må
1:o) uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta genom fackkunnig person utgiva ytterligare en del av samlingsverket »Främmande grundlagar», omfattande Frankrike och Belgien, i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som legat till grund för utgivandet av del III av samma verk, och

2:o) bemyndiga fullmäktige att av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus för ändamålet använda erforderligt belopp.

Stockholm den 4 mars 1926.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley*, *Pettersson* i Olovstorp, *Enhörning*, *Johansson* i Friggeråker, *Bondeson*, *Ström* och *Sandén*; samt av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Borggren*, *Svensson* i Betingetorp, *Törnkvist* i Bjuv, *Wikström*, *Laurin* och *Molander*.